

‘Let vooral op het gebruik van vage taal’

Het ontleden van beleidsstukken

De bestuurder kondigt een verandering aan in het beleid. De cliëntenraad ontvangt een adviesvraag en de bijbehorende informatie. Die bestaat uit vele pagina's en een pakkende titel. Maar wat staat er eigenlijk wel en wat staat er niet in?

Treant Zorggroep is een organisatie in het noorden van Nederland. De organisatie levert, op drie locaties, medisch-specialistische zorg en binnen zeventien locaties ondersteuning voor ouderen met een zorgvraag. Recent is de organisatie in het nieuws geweest omdat de afdeling klinische verlos- en kindergeneeskunde op de ziekenhuislocaties Bethesda in Hoogeveen en Refaja in Stadskanaal gesloten zijn. Deze zorg is geconcentreerd op locatie Scheper in Emmen. De cliëntenmedezeggenschap van Treant werd al eerder in het jaar geconfronteerd met de optie om afdelingen te sluiten. Die optie was onderdeel van het ‘concept Regiovisie’. Dit beleidsstuk was een lastig stuk, zegt beleidsondersteuner van de centrale cliëntenraden Annet Feenstra: ‘Heel veel woorden in beleidstaal van de organisatie, waarover - over het definitieve plan - advies zou worden gevraagd van de cliëntenraad. De visie op de toekomst van de zorg is een complex vraagstuk, belangrijke keuzes moeten worden gemaakt, de cliëntenraad wil dan ook graag tot een zorgvuldig advies komen. Er rezen vragen op: ‘Begrijpen we wel wat er staat? Hoe kunnen we dit stuk lezen?’ De cliëntenraden van cure en care van Treant besloten middels een training op zoek te gaan naar antwoorden. Feenstra: ‘We hoopten door middel van de training ‘Hoe lees je beleidsstukken?’ grip te krijgen op wat er staat, overstijgend te kunnen denken en daardoor straks een beter advies te geven.’

Grip op beleid

‘Beleid is een complex begrip waar veel onder valt,’ aldus Hemmo Hemmes van Topstukken. Hij schrijft

beleid, is gespecialiseerd in de kwaliteit van beleid en verzorgt sinds dit jaar samen met het LSR de training over dit onderwerp. Hemmes: ‘Schrijf op een bierviltje drie prioriteiten om een doel voor jezelf te halen dan is dat al beleid; een plan-do-check-act-cirkel in het klein. Door vragen te stellen over wat er waar staat in een beleidsdocument krijgt de lezer grip op de achterliggende keuzes, de gewenste resultaten en de middelen hoe nieuw beleid te realiseren en te evalueren. In de training leert de lezer van het beleidsstuk welke tekst vragen oproept. Door op gerichte wijze de inhoud te ontleden vallen de puzzelstukjes in elkaar. We doen de training samen met het LSR om leden van cliëntenraden ook te stimuleren daarna anders met het geven van advies om te gaan. Geef pas advies als alle vragen zijn beantwoord en geef advies op basis van de gewenste resultaten.’

Lezen van beleid

Goed lezen van beleid is niet eenvoudig. Het begint er al mee dat het schrijven van beleid niet eenvoudig is. ‘Degene die schrijft,’ zegt Hemmes, ‘schrijft vanuit zijn eigen beeldvorming en belangen. De lezer doet dit vervolgens ook. Dat we allemaal een eigen beeld creëren geeft gelijk de eerste tip voor het lezen van beleid:

door Elise Koekoek

Geef pas advies als alle vragen zijn beantwoord

duik niet meteen de inhoud in. Kijk eerst naar titel, inhoudsopgave en samenvatting. Zo creëer je voor jezelf afstand waardoor je beter objectief kunt kijken. Wat staat er eigenlijk? Welke informatie heb je nodig om een advies of een mening te kunnen vormen over het plan? Wat staat er niet in het plan? Waarover wil je vragen stellen?’

Last zit in vage taal

Wanneer je vervolgens de inhoud induikt - en dat is gelijk tip twee - zegt Hemmes, let dan vooral op het gebruik van vage taal. ‘Doordat de schrijver het soms ook niet weet maakt hij gebruik van vaag woordgebruik. Hierdoor lijkt het alsof het duidelijk is wat de schrijver bedoelt, maar dat is het feitelijk niet. Hoe herken je vaag taalgebruik? Vage woorden zijn woorden die niets toevoegen, niet concreet zijn maar wel afleiden. Lees de volgende zin: De komende jaren wil de gemeente een *ruim* budget

beschikbaar stellen voor de renovatie van oude kerken. Vraag jezelf dan af: Wat is de verandering? Wanneer? Hoe groot is het budget? Welke kerken zijn oude kerken? Stel de vragen die vage woorden oproepen aan de bestuurder en zorg ervoor dat er eerst duidelijke antwoorden zijn voordat je advies geeft.’

Een andere bril

Feenstra: ‘We kijken vaak naar een beleidsstuk met daarbij meteen een oordeel over de inhoud. Doe dat niet en ga terug naar het begin. Kom eerst los van de tekst en kijk door middel van de aange-reikte vier kijkrichtingen - terug, vooruit, binnen en buiten - naar wat er staat en wat er niet staat. We hoopten na de training met een andere bril te kijken naar beleidsstukken en het geven van advies. En dat is gelukt. Ik wist niet dat het op deze manier kon. We hebben handvatten gekregen om met een nieuwe methode in de praktijk aan de slag te gaan. Daar zijn we ons door middel van de training heel bewust van geworden. Nu nog de toepassing in de praktijk. En dat is nog best lastig. Bij een toekomstige adviesaanvraag zullen wij met een andere bril dan voorheen naar het beleidsstuk kijken. Dat is nieuw gedrag; de beweging is gemaakt.’

Training Effectief lezen van beleid

Door LSR samen met Topstukken

Maandag 25 maart

Maandag 17 juni

Beiden van 13.00 –17.00

Kosten: 195,00 voor leden, 390,00 voor niet-leden.

Meer informatie: zie agenda www.hetlsr.nl

